

เรื่อง ผักกะโฉม

รายละเอียด

ผักกะโฉม ชื่อสามัญ Marsh weed

ผักกะโฉม ชื่อวิทยาศาสตร์ *Limnophila rugosa* (Roth) Merr. (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ *Herpestis rugosa* Roth, *Limnophila roxburghii* G.Don)^[1] จัดอยู่ในวงศ์เทียนเกล็ดหอย (PLANTAGINACEAE)

สมุนไพรผักกะโฉม มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า อัมกบ (เชียงใหม่), ผักกะโสม (ภาคกลาง), จั้วห่วยเฮียง (จีนแต้จิ๋ว), ส่วยห่วยเฮียง (จีนกลาง), ผักแมงดา, โหระพาน้ำ เป็นต้น

ลักษณะของผักกะโฉม

ต้นผักกะโฉม จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุก มีอายุเพียงปีเดียว ลำต้นต้นแตกแขนงออกไป ต้นที่ยังเล็กอยู่จะมีขนขึ้นปกคลุม แต่เมื่อโตแล้วหรือแก่ขนจะหลุดร่วงไปเอง ลำต้นมีความสูงได้ประมาณ 1-2 ฟุต มีกลิ่นหอม ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด เป็นพรรณไม้กลางแจ้งที่ชอบขึ้นอยู่ตามริมคูและขอบดินชื้นแฉะ

ใบผักกะโฉม ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเป็นคู่ ๆ ตรงข้ามกัน ลักษณะของใบเป็นรูปไข่ถึงรูปไข่แกมขอบขนาน ปลายใบมนหรือแหลม ขอบใบหนา ใบมีขนาดกว้างประมาณ 1-1.5 นิ้ว และยาวประมาณ 2-3 นิ้ว แผ่นใบเป็นสีเขียว

เขียวสด หลังใบมีขนปกคลุมและมีรอยย่น ก้านใบสั้น

ดอกผักกะโฉม ออกดอกเป็นช่อกระจุกบริเวณส่วนยอดของลำต้นและตามซอกใบ กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 แฉก ยาวประมาณ 5-6 มิลลิเมตร มีขน ดอกเป็นสีน้ำเงินอมม่วง กลางดอกเต็มไปด้วยสีเหลือง ลักษณะของดอกเป็นรูปคล้ายปาก กลีบดอกเชื่อมติดกันปลายแยกเป็น 2 ปาก ปากล่างมี 3 กลีบ ส่วนปากบนมี 2 กลีบ ดอกมีขนาดเล็กระหว่าง 8 มิลลิเมตร มีเกสรเพศผู้ เกสรเพศเมีย 1 อัน ไม่มีก้านดอก

ผลผักกะโฉม ผลเป็นผลแห้งรูปไข่ แบน แตกได้ มีขนาดกว้างประมาณ 3 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 5-6 มิลลิเมตร เมล็ดมีลักษณะกลมขนาดเล็ก สีน้ำตาล มีขนาดประมาณ 1-2 มิลลิเมตร

สรรพคุณของผักกะโฉม

1. ใบใช้ปรุงเป็นยาธาตุช่วยเจริญอาหาร (ใบ)
2. ช่วยระงับความร้อน (ต้นและใบ)
3. ต้นใช้รับประทานเป็นยาแก้ไอ ขับเสมหะ (ต้น)
4. ช่วยแก้อาการแน่นท้อง แน่นหน้าอก (ต้น)
5. ต้นใช้เป็นยาแก้ปวดท้องโรคกระเพาะอาหาร (ต้น)
6. หากมีอาการผิดปกติในทางเดินอาหารหรือเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร ให้ใช้ใบผักกะโฉมแห้ง 6-15 กรัม นำมาต้มกับน้ำรับประทาน (ใบ)
7. ใบมีสรรพคุณเป็นยาขับปัสสาวะ (ใบ)
8. ต้นมีสรรพคุณช่วยลดอาการบวมหน้า (ต้น)
9. ต้นและใบใช้ตำพอกรักษาบาดแผล (ต้นและใบ)
10. ใช้รักษาแผลพุพอง ด้วยการนำต้นสดปริมาณพอสมควร นำมาต้มกับน้ำใช้ล้างแผล หรือนำมาตำพอกหรือทาบริเวณที่เป็น (ต้น)
11. ต้นและใบมีรสหอมเย็น ใช้ปรุงเป็นยาเขียวกระทุ้งพิษเหือด หัด สุกใส ตำแดง ผิดาษ (ต้นและใบ)

ข้อมูลทางเภสัชวิทยาของผักกะโฉม

ในต้นมีน้ำมันหอมระเหย ซึ่งน้ำมันนี้จะเป็นสารประกอบของ phenylpropane และ sesquiterpene

ประโยชน์ของผักกะโฉม

ยอดอ่อนและใบอ่อนใช้รับประทานเป็นผักสดร่วมกับลาบก้อย น้ำพริก (ต้นยิ่งอ่อนยิ่งมีกลิ่นแรง)

ใบผักกะโฉมมีกลิ่นคล้ายกับใบโหระพา ซึ่งสามารถนำมาใช้แต่งกลิ่นอาหารหรือทำเป็นน้ำหอมได้

คำสำคัญ : ผักกะโฉม

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-07-09

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1665&code_db=610010&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology